

ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΣΠΟΥΔΗ.

Τ Μ Η Μ Α Δ'.

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο Ν Α'.

Περὶ Εὐδοκίμησης εἰς τὸ Ἐμπόριον.

Αφ' οὗ ἐν συντομίᾳ διεξήλθομεν ἱστορικῶς περὶ τῆς ἀρχῆς, καὶ αὐξήσεως τοῦ ἐσωτερικοῦ, καὶ ἐξωτερικοῦ Ἐμπορίου, καὶ ὅσα κεφαλαιωδέστερα ἦτον χρεῖα περὶ τῶν τεχνῶν, ἀπὸ τούτοις πηγάζουσιν αἱ πραγματεῖαι, ἢτοι ἡ ὕλη τοῦ Ἐμπορίου, καὶ τῆς ἐνασχολήσεως τῶν ἐμπόρων, δὲν μοι φαίνεται ἀνάρμοστον νὰ ἐκθέσωμεν καὶ κανόνας τινὰς χρησίμους, διὰ νὰ μὴ εἴπω ἀναγκαίους, δι' ὅσους θέλουσι νὰ μεταχειρισθῶν τὸ Ἐμπόριον μὲ εὐδοκίμησην, καὶ καλὴν ὑπόληψιν, τὰ ὅποια πρέπει νὰ ἦναι ἀμφότερα σκοπὸς τοῦ τιμίου ἐμπορίου.

Τὸ Ἐμπόριον, ὡς τέχνη ζωογονοῦσα ὅλας τὰς τέχνας, χρειάζεται εἰς τὸν θέλοντα νὰ εὐδοκίμησῃ εἰς αὐτὸ, καθὼς καὶ εἰς ἐκεῖνας·

α'. Εὐφυΐαν, καὶ κλίσιν εἰς αὐτὸ, καὶ ἐπειδὴ σπανίως οἱ ἄνθρωποι γεννῶνται μὲ φυσικὴν ἐναντιότητα εἰς ὅποιονδήποτε ἐπιτήδευμα, ἀλλ' ἐνδέχεται νὰ τὴν ἀποκτήσουν μὲ τὴν ἀνατροφὴν, ἀνάγκη εἶναι οἱ γονεῖς, καὶ παιδαγωγοὶ νὰ δώσουν εἰς τοὺς νέους αὐτὴν τὴν πρώτην ὄρεξιν, καὶ κλίσιν πρὸς τὸ Ἐμπόριον. β'. Μάθησιν, ἢ ὅποια συνίσταται εἰς

τὸ νὰ διδαχθῆ ὁ νέος ὅσα εἶναι ἀναγκαῖα εἰς αὐτὸ τὸ μέγα Ἐπιτήδευμα, εἰς τὸ ὁποῖον ἐτοιμάζεται νὰ ἐμβῆ. γ. ἐπιμέλειαν, διότι ἂν ὅλαι αἱ μηχανικαὶ τέχναι ἔχουν χρεῖαν ἀπὸ ἐπιμέλειαν· καὶ ὅταν ἀμελήσῃ πρὸς ὥρας, ἢ καὶ ἡμέρας ὁ τεχνίτης ἢμπορεῖ νὰ ἐπαναλάβῃ τὸ ἔργον του, καὶ δὲν ζημιουῖται εἰμὴ μόνου τὸν καιρὸν· ὁ ἔμπορος ὅμως διὰ μιᾶς στιγμῆς ἀμέλειαν ἐνδέχεται νὰ χάσῃ καὶ τοὺς κόπους του, καὶ τὴν ὑπόληψίν του ὅλην· καὶ δὲ τὴν τύχην, περὶ τῆς ὑποίας ὀλίγους κανόνας ἢμπορῶ νὰ δώσω· μὲ ὅλον τοῦτο ἄς ἐκθέσωμεν κατὰ σειράν ὅσα στοχασθῶμεν ἀναγκαῖα καὶ ὠφέλιμα.

Κ Α Ν Ω Ν Α΄.

Ανατροφὴν ἐμπορικὴν, τὴν ὁποίαν καὶ εὐφυΐαν, καὶ κλίσιν πρὸς τὸ Ἐμπόριον ὠνόμασα, ἐννοῶ ἐκεῖνον τὸν τρόπον, κατὰ τὸν ὁποῖον πρέπει οἱ γονεῖς, καὶ οἱ παιδαγωγοὶ νὰ ἀνατρέψωσι τοὺς νέους, ὅσους στοχάζονται νὰ ἀποκαταστήσουν Ἐμπόρους, καὶ ἐπειδὴ ἡ ἀπαλὴ νεότης ὅσας ἀρετὰς ἀποκτήσῃ, μὲ εὐκολίαν ταῖς ἀκολουθεῖ, καὶ μὲ δυσκολίαν ταῖς λησμονᾶ, διὰ τοῦτο εἶναι ἀνάγκη ἀπὸ αὐτὴν τὴν παιδικὴν ἡλικίαν νὰ συνεδίξῃται ὁ νέος διὰ νὰ ἐπιδώσῃ μὲ τὸν καιρὸν εἰς τὸ Ἐμπόριον.

ἀ. Φροντὶς λοιπὸν τοῦ ἀνατροφέως ἄς ᾖ νὰ εἶναι τὸ νὰ συνεδίξῃ τὸν νέον εἰς τὴν ὀλιγάρκειαν· ὅς τις εὐχαριστεῖται εἰς τὸ νὰ ἔχῃ ὀλίγον, καὶ ἐξοδεύει ὀλίγον, καὶ ὅς τις ἐξοδεύει ὀλίγον, ἀποκτᾶ τὸ πολὺ· ἀπόδειξις φυσικὴ, διὰ τὴν ὁποίαν οἱ πολῖται δυσκόλως ἐπιδίδουν εἰς τὸ Ἐμπόριον, ὄντες συνειδησμένοι νὰ τρώγουν πολλὰ, καὶ νὰ ἐξοδεύουν ἀνα-

λί-

λόγως· οἱ δὲ ἀνατραφέντες εἰς τὰ χωρία, καὶ παρὰ πτωχῶν συγγενῶν, αὐξάνουσι κατ' ὀλίγον τὸν πλεόντων, ἤτοι τὸν καρπὸν τῆς ἐμπορικῆς ἐργασίας των. Ἀπὸ τὰ εὐδοκίμησάντα Ἔθνη εἰς τὸ Ἐμπόριον προκρίνονται οἱ Ὁλλανδοὶ, ἐπειδὴ αὐτοὶ κερδίζοντες πολλάκις ἀπὸ ὀλίγον, καὶ ἐξοδεύοντες ὀλιγώτερον, ἴφθασαν εἰς ἐκεῖνον τὸν ἀξιομίμητον ἐμπορικὸν βαθμὸν.

β'. Ἡ συνήθεια εἰς τὴν ταπείνωσιν· αὕτη ἢ εὐαγγελικὴ ἀρετὴ εἶναι ἀναγκαιοτάτη διὰ τὸν ἔμπορον· διότι αὕτη σώζει τὴν ὀλιγάρκειαν, καὶ ἀποδιώκει τὴν πολυτέλειαν, τὸν ἀφαισμὸν τῆς ἐμπορικῆς καταστάσεως· αὕτη προξενεῖ τὴν ὑποταγὴν εἰς τοὺς μεγαλητέρους, μὲ τῶν ὁποίων τὴν βοήθειαν ἀποκτᾶται ἢ κατάστασις ἢ ἀναγκαία διὰ νὰ ἐπιχειρησθῇ τινὰς τὸ Ἐμπόριον.

Μὲ τὴν ταπείνωσιν λοιπὸν, καὶ τὴν ὀλιγάρκειαν συντροφευμένος ὁ νέος ἢμπορεῖ νὰ προχωρήσῃ εἰς τὴν μάθησιν τῶν ἐμπορικῶς ἀναγκαίων μαθημάτων· δὲν ἐννοῶ ὅμως διὰ τοῦτο νὰ ἦναι χαμερπῆς κόλαξ (τοῦτο τῶν πολιτικῶν εἶναι προίκα) ἀλλὰ οὔτε εὐτελής, καὶ ποταπός· ἀλλὰ νὰ φυλάττῃ τὸν χαρακτῆρά του, τιμῶν καὶ ἐξοδεύων, ὅσους πρέπει, καὶ ὅπου πρέπει, καὶ ζῶν μὲ τὴν φυσικὴν εὐγένειαν, προερχομένην ἀπὸ τὴν ἀνένδειαν.

Κ Α Ν Ω Ν Β'.

Μάθησις ἐμπορικὴ εἶναι τὸ νὰ ἰξεύρῃ, ἤτοι νὰ διδαχθῇ ὁ νέος ὅσα εἶναι εἰς τὸ ἐπιτηδεύμα του ἀναγκαία, καὶ χρήσιμα, καὶ ἐπειδὴ τοῦτο κατὰ τὸ παρὸν εἶναι πολλὰ ἐκτεταμένον, καὶ αἱ μαθήσεις αἱ

αἱ

αὶ εἰς αὐτὸ ἀναγκαῖαι ἔγιναν πολλαὶ, καὶ οὐσιω-
δῶς εἶναι αὐτὴ ἐφεξῆς.

α'. Ἡ Γραμματικὴ, ἥτοι ἡ μάθησις μὲ ἀκρί-
βειαν τῆς ἰδίας του γλώσσης, εἰς τὴν ὁποίαν λα-
λεῖ, καὶ καταγράφει εἰς τὰ κατάστιχα τὰς ὑπο-
θέσεις του· διότι χωρὶς αὐτῆς μήτε ἠμπορεῖ νὰ ἰ-
ξεύρη, καθὼς πρέπει τὰς ἐπιχειρήσεις, καὶ κατά-
στασίν του; μήτε ἄλλην γλῶσσαν ἠμπορεῖ ἐντε-
λῶς νὰ μάθῃ, ἀπὸ τὰς ὁποίας ἔχει ἀνάγκην ὁ
ὁμογενὴς, τὴν Ἰταλικὴν, ὡς κοινὴν, καὶ ἐμπορικὴν
διάλεκτον, καὶ τὴν Γαλλικὴν, ὡς κοινοτέραν εἰς τὰ
λοιπὰ Ἔθνη· καλὸν εἶναι νὰ ἰξεύρη καὶ τὴν κυ-
ριεύουσαν γλῶσσαν· διότι βοηθεῖται πολὺ εἰς τὰς
ληψοδοσίας, καὶ μάλιστα εἰς τὰς ἀφεύκτους ἀγω-
γὰς· καλὸν εἶναι νὰ μάθῃ καὶ τὴν γλῶσσαν τὴν
λαλουμένην εἰς τὸν τόπον, μὲ τὸν ὁποῖον πραγμα-
τεύεται, διότι ἠμπορεῖ νὰ κάμῃ ἄμετον μὲ τοὺς ἐν-
τοπίους τὸ Ἐμπόριόν του (α).

β'. Ἡ Ἀριθμητικὴ, ἡ ὁποία εἶναι ἀναγκαιοτάτη
διὰ τοὺς καθημερινούς λογαριασμούς του, καὶ τὴν
κατάστρωσιν τῶν καταστίχων του, καὶ χωρὶς αὐ-
τῆς

(α) Ὅτι τὸ νὰ λαλή τινες πολλὰς γλῶσσας εἶναι πράγμα κα-
λὸν δὲν πιστεύω νὰ ἀμφιβάλλῃ κανεὶς φρόνιμος ἄνθρωπος, γνωρί-
ζων ὅτι ὁ Θεὸς θέλων νὰ παιδεύσῃ τοὺς περὶ τὴν Βαβυλῶνα ἐπι-
χειρηματίας ἐκείνους, τοὺς κατεδίδασκε νὰ λαλή ἕκαστος διαφορε-
τικὴν γλῶσσαν· καὶ πάλιν διὰ νὰ φωτίσῃ τοὺς θεῖους του Ἀπο-
στόλους γλῶσσαι πύριναί ἔκαμε τὰ φανῶν ἐπάνω αὐτῶν, καὶ τοὺς
ἀπετέλεσεν ἐν ταύτῃ πολυγλωσσους. Διὰ τῶν ξένων γλωσσῶν συν-
διαλεγόμεθα, φιλιούμεθα, καὶ ἐμπορευόμεθα μὲ τὰ ἀλλόγλωσσα
Ἔθνη· ἀναγινώσκουμεν τὰ βιβλία των, καὶ ἐκλέγοντες τὸ ὀρθὸν
καὶ χρήσιμον, φωτιζόμεθα εἰς τὰς ἐπιστήμας, εἰς τὰς τέχνας,
καὶ εἰς τὸ Ἐμπόριον.

τῆς εἶναι ἀδύνατον νὰ συσταθῇ ἐμπόριον· δὲν ἐννοῶ ὅμως μὲ τοῦτο τὴν ἀφηρημένην ὑπολογιστικὴν, καὶ τὰ ἀπειροστώ, οὔτε τὴν λεγομένην "Αλγεβραν, ἀλλὰ τὴν πρακτικὴν Ἀριθμητικὴν, μὲ ἀκρίβειαν, καὶ δείξεις, διὰ νὰ ἦναι βέβαιος εἰς τοὺς λογαριασμούς του, ὅτι οὕτως ἔχουσι (α).

γ'. Ἡ Γεωγραφία, εἰς τὴν ὁποίαν θέλει μάθῃ τοὺς τόπους, εἰς τοὺς ὁποίους γίνονται τὰ προϊόντα, τὰς Πόλεις, εἰς τὰς ὁποίας εὐδοκιμοῦσιν αἱ τέχναι, καὶ γίνονται, καὶ δαπανῶνται αἱ πραγματεῖαι, τὰς λιμένας, τὸ πλῆθος τῶν καραβίων, καὶ τὰ παρόμοια, ὅσα συμβάλλουν εἰς τὸ Ἐμπόριον (β).

δ'. Ἡ Νομοθετικὴ, καθ' ὅσον ἀποβλέπει εἰς τὸ
 'Ε-

(α) Ὄταν ὁ ἔμπορος ἰξεύρῃ νὰ ἀριθμῆσῃ, καὶ νὰ λογαριάσῃ καθ' ὅλους τοὺς ἀριθμητικούς τρόπους, χωρὶς νὰ γνωρίζῃ τὴν δεῖξιν καὶ δοκιμὴν, ὁμοιάζει μὲ τὸν θαλασσοπλοῦντα εἰς τρικυμίαν, καὶ λέγοντα, ἐνδέχεται νὰ σωθῶ εἰς λιμένα, ἢ ὄχι, ὅταν δὲ ἰξεύρῃ τὴν δεῖξιν, καὶ ἦναι βέβαιος εἰς τὴν ὀρθότητα τοῦ λογαριασμοῦ του, ἡσυχάζει ὁ νοῦς του, ἀντιφέρεται γενναίως, ἀντὶ τῆς ἐναντιωθῆ, καὶ εὐκολύνεται εἰς ἀναμφίβολον προχώρησιν τῶν καταστίχων του. Ἀνάγκη εἶναι λοιπὸν νὰ ἰξεύρῃ μεθοδικὴν πρακτικὴν Ἀριθμητικὴν ὁ ἔμπειρος.

(β) Ὄταν στοχασθῆς ὅτι μὲ τὸ φῶς τῆς Γεωγραφίας, καὶ μὲ τὴν ὁδηγίαν τῶν γεωγραφικῶν Πινάκων, ἢτοι μὲ τὰς χάρτας, περιπατεῖς νοερῶς, καὶ διαπλέεις ὅλην τὴν ὑδρόγειον σφαῖραν μας, ἐπάνω εἰς τὴν ὁποίαν ἔχεις διεσπαρμένα τὰ ἀργυριάσου εἰς Πόλεις, χώρας, καὶ ἔθνη διάφορα, καὶ κατὰ τὸ κλίμα, καὶ κατὰ τὰ ἦδη, καὶ κατὰ τοὺς νόμους, καὶ ἔθιμα· βέβαια δὲν σοι μένει ἀμφιβολία ὅτι πρέπει νὰ διδάχθῃς αὐτὴν τὴν ἐπιστήμην, διὰ νὰ γνωρίσῃς ἀπὸ τὴν καταγραφὴν ἐκείνων, οἱ ὁποῖοι ὑπῆγαν εἰς ἐκείνους τοὺς τόπους, καὶ μαθόντες καλὰ τὴν κατάστασίν του ἠδέλησαν νὰ μᾶς ὠφεληθῶν μὲ τὴν πληροφορικὴν καταγραφὴν του, καὶ νὰ ἐμπνεύσῃς ἢ μὲ ἐκεῖνον, ἢ μὲ τὸν ἄλλον τόπον, ὅπου γνωρίζεις ὅτι συμφέρει.

Ἐμπόριον, διὰ νὰ ἤξεύρη πῶς, καὶ τὶ νὰ πράττη χωρὶς παράβασιν νόμου, καὶ ἐναντιότητα κριτῆ (α).

Τούτων ὅλων τὰ στοιχεῖα θέλει τὰ εὔρη εἰς τὰ ἐξῆς Λεξικά, εἰς τὸ α. καὶ β. Βιβλίον, τὰ τῆ γ. εἰς δὲ τὸ γ. τὰ τοῦ β. καὶ δ.

Αἱ λοιπαὶ Τέχναι, Ποιητικὴ, Ἱστορία, καὶ Ῥητορικὴ, καὶ ἐπιστήμαι, ὡς τὰ λοιπὰ τῆς Μαθηματικῆς μέρη, καὶ ἡ Φυσικὴ, Χυμικὴ, καὶ Ἀστρονομία, καὶ ἡ καθ' αὐτὸ Φιλοσοφία, ἢτοι ἡ Ἠθικὴ, Λογικὴ, Μεταφυσικὴ, καὶ Θεολογία, εἶναι κοινῶς ὠφέλιμα εἰς ὅλους τῆς ἀνθρώπους· ἀλλ' ὄχι καὶ ἀναγκαῖαι εἰς ὅποιον θέλει νὰ πραγματεύηται κατὰ κανόνας, καὶ καθὼς πρέπει.

Κ Α Ν Ω Ν Γ.

Ἡ ἐπιμέλεια πρέπει νὰ ἦναι παντοτεινὴ εἰς τὸν Ἐμπορον, καὶ αὐτὴ πρέπει νὰ τὸν δεχθῆ, ἀφ' ἧ μετὰ

(α) Ὅστις γνωρίζει τὸν Νόμον, καὶ τὸν φυλάττει, δὲν σφάλλει, καὶ δὲν ζημιούται· ὅς τις γνωρίζει τὸν νόμον, καὶ τὰ ἔδικμα του πόπου, εἰς τὸν ὅποιον εὐρίσκεται ἐμποδισμένον τὸ ἔδικόν του, γνωρίζει καὶ ἂν πρέπει νὰ ἐξοδεύσῃ ἔτοιμα μετρητὰ διὰ νὰ κυνηγῆ τὰ ἐμποδισμένα, καὶ ἀπὸ ποῦ ν' ἀρχήσῃ τὴν ἀγωγὴν. Ὁ Ἐμπορος εὐρίσκεται καθημερινὰ συμπεπλεγμενος μὲ πολυπλόκους ὑποθέσεις, καὶ εἰς διαφόρους τόπους· ὁ Ἐμπορος ἀρα πρέπει ὁ ἴδιος νὰ γνωρίζῃ τὴν περὶ Ἐμπορίου Νομοθεσίαν τοῦ τόπου, εἰς τὸν ὅποιον θεωρεῖται, ἢ μελετᾷ νὰ θεωρηθῆ ἡ ἀγωγή του, διὰ νὰ μὴ πέσῃ εἰς τὰς χεῖρας τῶν Ῥητόρων, οἱ ὅποιοι τάζουν πολλὰ διὰ νὰ πληρωθοῦν συχνὰ ἀπὸ ὀλίγα, καὶ συναδροιζόμενα πολλὰ, καὶ μ' ὅλα ταῦτα ἀργοποροῦν ἕσεν δύνανται τὴν ἀπέφασιν, καὶ πολλάκις ἀποδεικνύουν ἀδικον τὸ δίκαιον· προτίθενται γὰρ τοὺς λόγους ὡς ὄνια, κατὰ τὸν Μέγαν Βασίλειον.

τά τήν εἰρημένην μάθησιν ἐμβῆ εἰς τὸ Ἐμπόριον, τὸ ἔργον του, ὡς ἐκτεταμένον, καὶ πολυποίκιλον ζητεῖ τήν προσοχήν του παντοτεινὴν, καὶ τήν πρόβλεψιν εἰς τὰς ἀγορὰς τῶν πραγματειῶν, εἰς τήν διαφύλαξιν αὐτῶν ἀπὸ ὅσα ἠμποροῦν νὰ τὰς φθείρουν· καὶ εἰς τήν πώλησίν των, ὁ πωλητῆς, ὁ ἀγοραστής, ὁ μεσίτης, ὁ ζυγιστής, ὁ μετρητής, ὁ ναύτης, καὶ ὁ ἴδιος βαστάζος ἐνδέχεται νὰ τὸν ἀπατήσουν· διὰ τοῦτο μὲ τήν ἐπιμέλειάν του πρέπει νὰ προφθάνη εἰς ὅλα, νὰ ἦναι ἑκατόγχειρ, καὶ ἑκατόφθαλμος μὲ τήν ἐπιμέλειαν.

Εἰς ὅσα γράφει, ἢ ὑπογράφει, εἰς ὅσα λέγει συμφωνεῖ, καὶ ὑπόσχεται, εἰς ὅλα πρέπει νὰ ἔχη προσοχήν διὰ νὰ μὴν ἀπατηθῆ, καὶ ζημιωθῆ· ἡ ἐπιμέλεια πρέπει νὰ ἦναι ἀρετὴ προτιμωμένη ἀπὸ ὅλας τὰς λοιπὰς, καὶ εἰς τὰς σωματικὰς, καὶ εἰς τὰς ψυχικὰς κλίσεις του.

Ἄλλ' ἐπειδὴ εἶναι δύσκολον νὰ προφθάσῃ εἰς ὅλα ὁ μεγαλέμπορος, καὶ ὁ τραπεζίτης (ὁ ὅποιος εἰς τοῦτο μόνον διαφέρει ἀπὸ ἐκεῖνον, εἰς τὸ νὰ μεταχειρίζηται ἀντὶ πραγματειῶν νομίσματα εἰς τὰς συναλλαγὰς, καὶ ληψοδοσίας του, καὶ ὑπόκειται εἰς τοὺς ἰδίους Κανόνας) ἄς ἦναι καὶ ὁ πλεον ἀκούραστος ἐπιμελητής, ἀνάγκη εἶναι νὰ μεταχειρισθῆ τήν πολυχειρίαν, ἢτοι τήν διαίρεσιν τοῦ ἔργου, ἡ ὁποία ἀπεδείχθη ὅτι εἶναι ἐν ἀπὸ τὰ συστατικώτερα εἰς τήν ἐπίδοσιν τῶν τεχνῶν, καὶ ἐδῶ χρειάζεται πολλὴν ἐπιμέλειαν εἰς τὸ νὰ ἐκλέξῃ συμβοηθοὺς καὶ ὑπηρέτας ἀξίους, ἐπιμελεῖς, καὶ πιστοὺς εἰς τὸ ἔργον των· τοιοῦτοι εἶναι οἱ γραφεῖς, οἱ συνάκται, οἱ ἐπὶ τῆς Κάψης, οἱ μετῖται, καὶ οἱ λοιποί· δὲν πρέπει νὰ ἦναι φειδωλὸς εἰς τὸ νὰ τοὺς πλη-

πληρώνη καλὰ, καὶ νὰ ἐνοιάζῃται διὰ τὴν κυβέρ-
νησίν των· διότι τότε μὲν κάθε δικαίωμα ἠμπορεῖ νὰ
ἦναι καὶ αὐστηρὸς εἰς τὰ σφάλματά των, καὶ ἀ-
μέλειαν, καὶ πολυτέλειαν, ἢ ὅποια εἶναι ἀπόδειξις
ὑποψίας κατὰ τῆς ὑπολήψεώς των. "Ὅταν τὰ εἰσο-
δήματά των δὲν ἐξαρκοῦν εἰς τὰ ἐξοδά των, ἀναμ-
φίβολον εἶναι, ὅτι θέλουν ἀναγκασθῆναι νὰ κακο-
μεταχειρισθῶν τὴν πρὸς αὐτοὺς ἐμπιστοσύνην τοῦ
διοικητοῦ τῆς ἐμπορικῆς Οἰκίας, εἰς τὴν ὅποιαν ὑ-
πουργοῦσιν, ἢ τὸ ὀλιγώτερον δίδουν μεγάλας ὑπο-
ψίας πρὸς τὸν ἐπιμελητὴν, καὶ προσεκτικὸν προε-
στῶτά των.

Κ Α Ν Ω Ν Δ'.

Εἰς τοιοῦτον τρόπον λοιπὸν ἀνατεθραμμένος, δι-
δαγμένος, καὶ ἐπιμελούμενος ὁ Ἐμπορος πρέπει νὰ
φροντίζῃ νὰ ἐπιτύχῃ καὶ τὴν συγκυρίαν τῶν ὠφελί-
μων περιστάσεων, τὴν ὅποιαν ἐγὼ ἐννοῶ τύχην, καὶ
ἀπὸ τὴν ὅποιαν κρέματα ἢ εὐδοκίμησις, καὶ εὐτυ-
χία του· ἀλλ' αἱ τοιαῦται καλαὶ περιστάσεις εἶναι
τόσον συμπεπλεγμέναι, καὶ δυσκόλως ἐπιτυχαίνον-
ται, ὥστε εἶναι ἀναγκασμένος·

ἀ. Νὰ προστρέχῃ εἰς τὴν πρόνοιαν τοῦ Θεοῦ, ὁ
ὅποῖος μόνος ἰξεύρει, καὶ ἠμπορεῖ νὰ οἰκονομήσῃ
πρὸς τὸ συμφέρον τὴν ἔκβασιν τῶν μελλόντων, πε-
ρὶ τῶν ὁποίων πραγματεύεται ὁ Ἐμπορος· τοῦ δὲ
ἀνθρώπου ἐπισφαλεῖς αἱ ἐπίνοιαι, κατὰ τὸν Σο-
φόν· διὰ τοῦτο ἡ προσευχὴ εἶναι ἀναγκαιοτάτη εἰς
ὅλους τοὺς ἀνθρώπους, καὶ μάλιστα εἰς τοὺς Ἐμ-
πόρους, καὶ ἡ φύλαξις τῶν Νόμων, καὶ ἐντολῶν τῆς
Πίστεως, διὰ τῆς ὁποίας φιλιούται μὲν τὸν Θεόν,
καὶ

καὶ ἀποκτᾶ χρηστοθήθειαν, καὶ καλήν ὑπόληψιν·

β'. Ἡ ὑπακοή εἰς τὰς βασιλικὰς προσταγὰς, διότι ἂν ποτε ἐπιτύχη μὲ τὴν κλεψεμπορίαν (contrabando) ὑπόκειται εἰς μέγαν ὄλεθρον ἐξακουλουθῶν αὐτήν.

γ'. Ἐντιμὸς διαγωγὴ πρὸς ὄλους τοὺς ἀνθρώπους, μάλιστα τοὺς συνεμπόρους του, φυλάττων ἀκριβῶς τὸν λόγον, καὶ τὴν ὑπογραφήν του· καὶ μὴ φαινόμενος τύραννος ἀδυσώπητος, ἢ ὑπερήφανος, καταφρονητὴς τῶν συναδελφῶν του· ἐπειδὴ τὸ μέλλον εἶναι ἀόρατον, καὶ αὐτὸς, ὡς προεῖπον, περὶ μελλόντων πραγματεύεται, καὶ ἀβεβαίων.

δ'. Ναὶ μὴ ἐπιχειρίζηται πράγματα μεγαλύτερα ἀπὸ τὴν κατάστασίν του, διότι ἂν δὲ ἐπιτύχη, τὸ ὁποῖον πάντοτε πρέπει νὰ τὸ στοχάζηται ἀμφίβολον, εἶναι ἀναγκασμένος νὰ πληρώσῃ τὰ ξένα μετρητὰ εἰς τὰς συμφωνηθείσας διωρίας, καὶ ἂν ἀπαξ εἰς τοῦτο λείψῃ, χάνει πολὺ μέρος τῆς ὑπολήψεώς του, τὸ ὁποῖον μὲ μεγάλους ἰδρώτας, καὶ κατὰ τὴν γνώμην τῶν ἐγκριτοτέρων ἐμπορικῶν Συγγραφέων, διὰ θαύματος ἢμπορεῖ νὰ ἀποκτήσῃ.

ε'. Ναὶ ἀσφαλίζεται εἰς τοὺς διὰ θαλάσσης, καὶ αὐτοὺς τοὺς διὰ ξηρᾶς κινδύνους, ἂν ἦναι δυνατὸν, πληρώνοντας μὲ εὐχαρίστησίν του, τὸ τῆς κινδυνασφαλείας βραβεῖον, ἀπὸ τὸ ἐλπιζόμενον κέρδος, διὰ νὰ μένῃ εἰς αὐτὸν ἀσφαλῶς τὸ κατατεθὲν κεφάλαιον, καὶ τὸ ὑπόλοιπον τοῦ κέρδους, καὶ ἀκουλουθῶν τὸ Ἰταλικὸν τοῦτο δίστιχον·

Mercante che dura,

Paga Dogana, e assicura.

Τὸ ὁποῖον ἐγὼ ἐξελληνίζω ἔτῳς.

Ἐμπορος νὰ διαρκέσῃ,
 Καὶ μὲ τύχην νὰ παλαίσῃ,
 Πρέπει τέλη νὰ μετρήσῃ,
 Καὶ νὰ κινδυνασφαλίσῃ.

Διὰ τὸ τοῦτο οἱ Τραπεζίται ὑπόκεινται εἰς περισσοτέρους κινδύνους, καὶ χρειάζονται περισσοτέραν προσοχὴν· διότι τὸ μικρὸν γραμματίον, τὸ ὁποῖον λαμβάνουσι δίδοντες ποσότητας μετρητῶν, εἰς μόνην τὴν ὑπ' αὐτὸ ὑπογραφὴν ἔχει τὴν ὑπόληψίν του, καὶ ὅταν αὐτὴ λείψῃ, μένει ἄχρηστον ὡς ἄγραφον. Ἀνάγκη λοιπὸν εἶναι νὰ μὴ ἐμπιστεύηται εἰς ἓν ὑποκείμενον, ἢ καὶ συντροφίαν ὑπερόγκους ποσότητας, καὶ αὐτὴ εἶναι ἡ μόνη πρόνοια, τὴν ὁποῖαν ἠμποροῦν νὰ κάμουν διὰ νὰ προλάβουν, ὅσον τὸ δυνατόν, ἀν ὅχι ὅλας, καὶ τὰς μεγάλας ζημίας.

Δὲν ἀμφιβάλλω ὅτι πολλοὶ Ἐμποροὶ, χωρὶς νὰ προγυμνασθοῦν εἰς τὰ εἰρημένα, καὶ χωρὶς νὰ ἔχουν τὴν ἐκτεθεισάν ἀναγκαίαν μάθησιν, εὐδοκίμησαν εἰς τὸ Ἐμπόριον, καὶ ἐπλούτησαν, καὶ μερικοὶ πάλιν ἔχοντες ὅλα τὰ ρηθέντα, δὲν ἐπρόκοψαν· ἀλλὰ μὲ ὅλα ταῦτα τὰ σπάνια παραδείγματα, καὶ οἱ ἴδιοι, ὅσοι ἐπέτυχον τὸν πλοῦτον χωρὶς τῆς προκοπῆς ταύτης, γνωρίζουν καὶ ὁμολογοῦν ὅτι εἶναι ἀναγκαία. Ἡμπορεῖ τινὰς τάχα συλλογιζόμενος ὀρθῶς νὰ στοχασθῇ περιττὴν τὴν μάθησιν τῆς ἰατρικῆς ἐπιστήμης, ἐπειδὴ κατὰ περίστασιν μία γραῖα, καὶ ἓνας ἐμπειρικός ἔτυχε νὰ ἰατρεύσῃ πάθος, ἢ πληγὴν ἀπηλπισμένην ἀπὸ τοὺς προκομμένους ἰατροὺς; ἢ καὶ διότι ἓνας ἰατρός ἐπιστήμων, καὶ ἐνεργῶν κατ' ὅλους τοὺς κανόνας τῆς τέχνης, ἐναντιωθεὶς ἀπὸ τὴν χράσιν τοῦ ἀρρώστου, ἢ ἀπὸ περιστάσιν τινὰ, τὴν

ὅποιαν δὲν ἔτυχε νὰ προῖδῃ, διὰ τοῦτο πρέπει νὰ περιφρονηθῇ εἰς τὴν τέχνην του; Ἐγὼ στοχάζομαι ὄχι.

Ἡ Ἐμπορικὴ εἶναι τέχνη, καὶ ἔχει χρεῖαν ἀπὸ σπουδῆν, καὶ ὡς τέχνη ἀναγκαλιζομένη ὅλας τὰς τέχνας, χρειάζεται καὶ περισσοτέραν μάθησιν, προκοπὴν, ἐπιμέλειαν· ὅλοι οἱ κανόνες ἔχουσι τὰς ἐξαιρέσεις των, ἀλλὰ μ' ὅλον τοῦτο δὲν πᾶν ἀπὸ τοῦ νὰ ἦναι κανόνες, καὶ νὰ διευθύνουν τὰς ἐπιστήμας, καὶ τέχνας· τὸ γενικώτερον πρέπει νὰ θεωρῇ ὁ προκομμένος ἄνθρωπος, εἰς ὅποιαν τέχνην καὶ ἀνσπουδαίῃ, καὶ ὄχι τὸ μερικόν, τὸ ὅποιον ἀν' ἀπαξ εὐδοκιμήσῃ, δὲν ἀποτελεῖ Κανόνα, διότι δὲν ἐπιτυχαίνει καὶ δεύτερον, καὶ πολλάκις, εἰς τὸ ὅποιον συνίσταται ἡ προκοπή.

Ὅταν ὅλοι οἱ ὁμογενεῖς καὶ ὁμότεχνοι ἦναι ἀμαθεῖς, ἐνδέχεται νὰ εὐδοκιμήσῃ ὁ φύσει ἀγχινοῦστος, καὶ ἐπιμελέστερος ἀπὸ αὐτοῦς, καὶ εἰς τῆτον ἡ φύσις ἀναπληροῖ τὴν μάθησιν, ὡς πρὸς τοὺς ἀφγεῖς, καὶ ἀμαθεῖς ὁμοτέχνους του (α). ἀλλ' ὅταν μερικοὶ ἦναι προκομμένοι, καὶ σπουδαῖοι, καὶ οἱ λοιποὶ ἀμαθεῖς, ποῖος ἀπὸ τούτους ἔχοντας τὸν νοῦν του εἰς τὸν τόπον τῆ, δὲν ἠθέλει ἐπιθυμήσῃ νὰ ἀποκτήσῃ τὴν προκοπὴν ἐκείνων; ἢ τέλος πάντων ἀν' αὐτὸς δὲν ἦναι εἰς ἡλικίαν, καὶ νὰ τὴν προμυθεύσῃ εἰς τὸν υἱόν, ἢ συγγενῆ του, τὸν ὅποιον ἐτοιμάζει διὰ τὸ Ἐμπόριον; Ὅταν ἡ τυφλὴ ἀμάθεια ἐκυρίευσεν, (καὶ τοῦτο τὸ ἐνθυμοῦνται οἱ γεροντότε-

ροι

(α) Κατὰ τὴν Λατινικὴν Παροιμίαν· μακαρίζεται ὁ μετόφθαλμος εἰς τὸν τυφλὸν τὴν χώραν.

ροι τοῦ καιροῦ μας, δὲν εἶναι τόσο παλαιὸν) τὸ πρῶτον ἐμπορικὸν Σχολεῖον τῶν νέων ἐγένετο εἰς τὸ μαγειρεῖον· ἀλλ' οἱ τοιοῦτοι φθάνοντες εἰς ἡλικίαν ἐμάνθανον μόνον νὰ μετροῦν μὲ τὸν πῆχυν, ἢ νὰ ζυγίζεν, ὡς ὁ ὀπωροπώλης, μὲ τὸν ὀποῖον ἔκαμναν τὴν ληψοδοσίαν των· τί εἶναι ὅμως τὸ Ἐμπόριον, πῶς γίνεται, ποῦ γίνονται, ἢ κατασκευάζονται αἱ ἀπλαῖ, ἢ τεχνηταὶ πραγματεῖαι, πῶς συναλλάττονται τὰ νομίσματα, πῶς μεταφέρονται ἀπὸ τόπον εἰς τόπον αἱ πραγματεῖαι, ποῖα εἶναι τὰ νόμιμα ἔξοδά των· ποῖα τὰ χρέη τῆς ἀνταποκρίσεως, τῶν παραγγελιῶν, καὶ τῶν ἐπιτροπιῶν, πῶς καταγράφονται τὰ καλὰ κατάστιχα διὰ νὰ ἦναι πάντοτε εἰς φῶς τῆς καταστάσεώς του ὁ Ἐμπορος, καὶ νὰ τῷ χρησιμεύσουν, ὡς νόμιμος ἀπόδειξις εἰς τὰ κριτήρια· αὐτὰ μῆτε τὰ ἐμάνθανον, μῆτε τὰ ἴξευρον, καὶ ἔπιπτον εἰς τὴν στενὴν ἀνάγκην, ἢ νὰ πραγματεύωνται ἀλόγως, καὶ νὰ σφάλουν συχνά· ἢ νὰ ὑποδουλωθοῦν αὐτοὶ οἱ νομιζόμενοι κύριοι εἰς ὑπερήφανόν τινα γραμματικὸν (α) πολλάκις καὶ ἀλλογενῆ, καὶ νὰ τὸν ὑποφέρουν.

Διὰ νὰ λείψουν αὐτὰ ἀνάγκη εἶναι νὰ ἀκολουθεῖν τὰς εἰρημένους κανόνας, καὶ νὰ μελετῶν τὸ ἀνά χεῖρας
βι-

(α) Τοὺς Γραφεῖς τῶν Ἐμπόρων, καθὼς καὶ ὅλων τῶν λοιπῶν ἀρχόντων, ἢ τεχνιτῶν ὀνομάζομεν κοινῶς Γραμματικούς πολλά ἄρμόδια, κατὰ τὴν γνώμην μου· διότι μὲ τὴν ἐντιμον ταύτην ὀνομασίαν τοὺς ἐνθυμίζομεν, ὅτι πρέπει νὰ ἴξεύρουν, ἢ νὰ φροντίσουν νὰ μάθουν καλὰ τὴν Γραμματικὴν τῆς γλώσσης, εἰς τὴν ὁποίαν γράφουν, καὶ νὰ μεταχειρίζονται ὕφος κανονισμένον, καὶ καθαρόν, καὶ ὄχι βάρβαρον σύμμικτον ἀπὸ ξένας διαλέκτους, καὶ ἀτάκτως συνδεμένον μὲ ἀηδίαν τοῦ ἀναγνώστου, καὶ αἰσχύνητων.

βιβλίου εἰς τὴν γλῶσσάν των· καὶ μὲ τὴν βοήθειαν τούτου δὲν θέλουν εἶναι ἠναγκασμένοι νὰ προστρέχουν εἰς τὰς συμβανούσας περιστάσεις νὰ ζητοῦν τὴν γνώμην τῶν ἄλλων διὰ νὰ τὰς διευθύνουν· ἀλλ' αὐτοὶ καθ' ἑαυτοὺς γνωρίζοντες καὶ τὴν ὕλην τῆς πραγματείας, καὶ τοὺς ἐμπορικοὺς τόπους, καὶ τὸς Νόμους, καὶ συνηθείας, θέλουν πράττει τὸ ὠφελιμώτερον.

Δὲν ἐμποδίζω τινὰ ἀπὸ τοῦ νὰ συμβουλευῆται ἀπὸ τοὺς ἀγχινωστέρους, καὶ προκομμενεστέρους· ἀλλ' ἀγωνίζομαι μὲ τὸ Σύγγραμμα τοῦτο νὰ ἀποκαταστήσω τὸν ὁμογενῆ Ἐμποροῦν ἐλεύθερον ἀπὸ τὴν στενὴν ἀνάγκην τοῦ νὰ ζητῆ εἰς ὅλας τὰς περιστάσεις μὲ εὐτέλειαν τὴν γνώμην τῶν ἄλλων διὰ νὰ ἐνεργήσῃ τὰς ὑποθέσεις του.

Διὰ νὰ ἐνεργηθοῦν ὅμως οἱ προτεθέντες Κανόνες, μάλιστα ὁ Α' καὶ Β', ἐπιθυμητὸν, καὶ ὠφελιμώτατον πρᾶγμα ἤθελεν ἦναι τὸ νὰ συστηθῆ Σχολεῖον Ἐμπορικόν, εἰς τὰ ὁποῖον νὰ διδάσκωνται ὅσοι νέοι εἶναι ἀφιερωμένοι διὰ τὸ Ἐμπόριον, ὅσα ἐκεῖ ἐξεθέσαμεν ὅτι εἶναι ἀναγκαῖα μαθήματα διὰ τοὺς τοιοῦτους, χωρὶς νὰ χρονατριβῶν εἰς ἄλλα μαθήματα μὴ ἀναγκαῖα, καὶ νὰ συνεθίζωνται εἰς ἐμπορικὴν ἀνατροφὴν παρὰ Διδασκάλων τιμίων, καὶ ἀξίων διὰ τοιοῦτο ἐπάγγελμα.

Εἰς τὸ Ἐμπορικόν Σχολεῖον, μαθήματα ἀναγκαῖα εἶναι ἡ Γραμματικὴ τῆς γλώσσης μας, ἡ πρακτικὴ Ἀριθμητικὴ, καὶ τῶν καταστίχων κατὰστρωσις, καὶ ἡ Γεωγραφία, ὡς ἀναγκαιοτάτη εἰς τὸ ἐμπορικόν ἐπάγγελμα, καὶ ἐπομένως ἡ Ἰταλικὴ διάλεκτος, καὶ ἡ Γαλλικὴ· ὥστε ὁ μαθητὴς χωρὶς νὰ χάνῃ τὸν καιρὸν τε εἰς τ' ἄλλα μὴ ἀναγκαῖα δι-

αὐτὸν μαθήματα, νὰ διδαχθῇ ταῦτα εἰς ὀλίγον διάστημα καιροῦ, καὶ ἔτι νέος νὰ τα βάλῃ εἰς πράξιν, διὰ νὰ φθάσῃ εἰς ἐκείνην τὴν θεωρητικὴν, καὶ πρακτικὴν ἔξιν, ἣ ὁποία ἀποτελεῖ τὴν ἐντέλειαν τοῦ ἐπαγγέλματός του.

Κανὲν ἀπὸ τὰ ἤδη εὐρισκόμενα Σχολεῖα εἰς τὸ Γένος μας δὲν ἔχει αὐτὸ τὸ προτέρημα, ἐπειδὴ δὲν ἔχει αὐτὸν τὸν ἰδιαίτερον σκοπὸν τοῦ νὰ διδάξῃ τοὺς νέους ἀπλῶς, καὶ εἰς ὀλίγον καιρὸν ὅσα χρειάζονται διὰ νὰ ἔμβυσιν εἰς τὸ Ἐμπόριον· καὶ διὰ τοῦτο ὀλίγοι εἶναι ἐκεῖνοι οἱ νέοι, οἱ ὁποῖοι ἐκβαίνοντες ἀπὸ αὐτὰ ἠμποροῦν, ἀμέσως, καὶ χωρὶς πολλὴν ἀλλήν τριβὴν, καὶ διδασκαλίαν νὰ χρησιμεύσῃν εἰς τὸ Ἐμπόριον. Ἀπὸ τὸ Ἐμπορικὸν Σχολεῖον ὅμως ἐξερχόμενος ὁ μαθητὴς ἀμέσως θέλει ἰξεύρει ὅλην τὴν θεωρίαν τῆς τέχνης, καὶ μετὰ ὀλίγην πράξιν τελειοποιεῖται.

Εὐκταῖον ἄρα εἶναι νὰ θελήσουν οἱ εὐπορώτεροι Ἐμποροὶ, καὶ φροντίζοντες διὰ τὴν ἀνατροφὴν, καὶ μάθησιν τῶν τέκνων, συγγενῶν, καὶ ἀπλῶς ὅλων τῶν ὁμογενῶν των νὰ συστήσουν τοιοῦτο Ἐμπορικὸν Σχολεῖον, τὸ ὁποῖον θέλει προξενήσῃ γενικὴν τοῦ Γένους εὐδοκίμησιν εἰς τὸ Ἐμπόριον.